



PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO



Załącznik nr 1 do Wniosku

Regionalny
Program Operacyjny
Warmia i Mazury
na lata 2007-2013

WYTYCZNE dla Beneficjentów
dotyczące standardów audytu zewnętrznego projektów
realizowanych w ramach
Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury
na lata 2007-2013

Olsztyn, 13 kwietnia 2010 r.

SPIS TREŚCI

1.	Podstawy prawne	3
2.	Definicje pojęć.....	4
3.	Definicja audytu zewnętrznego	4
4.	Jednostka wykonująca audyt zewnętrzny	5
5.	Cel audytu zewnętrznego.....	5
6.	Obowiązek przeprowadzenia audytu zewnętrznego	5
7.	Wybór wykonawcy audytu zewnętrznego	8
8.	Kwalifikacje wykonawcy audytu zewnętrznego	8
9.	Bezstronność i niezależność wykonawcy audytu zewnętrznego.....	9
10.	Zakres audytu zewnętrznego	10
11.	Zakres raportu z przeprowadzonego audytu zewnętrznego.....	13
12.	Wymagania dotyczące treści umowy zawieranej z wykonawcą audytu zewnętrznego.....	13
13.	Kwalifikowalność kosztu audytu zewnętrznego.....	14

Celem niniejszych *Wytycznych* jest określenie szczegółowych zasad istotnych przy przygotowywaniu oraz przeprowadzaniu audytu zewnętrznego projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013.

Niniejsze *Wytyczne* określają minimalne wymagania dotyczące przygotowania i przeprowadzania audytu zewnętrznego projektu. Beneficjent zlecając wykonanie audytu zewnętrznego jednostce przeprowadzającej audyt, ma prawo ustanowić bardziej rygorystyczne wymagania formalne i merytoryczne niż określone w *Wytycznych*.

Rzetelnie przeprowadzony audyt projektu stanowi niezależne potwierdzenie prawidłowości realizacji projektu dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013. Potwierdzenie to stanowi jedną z podstaw do ostatecznego rozliczenia projektu przez Instytucję Zarządzającą, Instytucję Pośredniczącą, Instytucję Pośredniczącą II stopnia.

Audyty zewnętrznego projektu opisanego w niniejszych *Wytycznych* nie należy utożsamiać z:

- 1) audytem wewnętrznym, określonym w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240),
- 2) badaniem sprawozdań finansowych, określonym w przepisach ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 77, poz. 649),
- 3) kontrolą projektu przeprowadzaną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 przez uprawnione podmioty do jej przeprowadzania na podstawie odrębnych przepisów, w zakresie prawidłowości realizacji projektu,
- 4) audytem projektu przeprowadzanym przez Instytucję Audytową na podstawie art. 62 ust. 1 lit b rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 i art. 16 i art. 17 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006,
- 5) audytem przeprowadzanym przez Komisję Europejską na podstawie art. 72 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

1. Podstawy prawne

- Rozporządzenie Rady nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, s. 25),
- Rozporządzenie Komisji nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L nr 371 z 27.12.2006, s. 1, sprostowane – Dz. Urz. UE L 45 z 15.02.2007, s. 3),
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 712, z późn. zm.).

2. Definicje pojęć

Ilekróć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

- 1) Beneficjencie – należy przez to rozumieć podmiot, który uzyskał dofinansowanie w ramach RPO WiM,
- 2) EFRR – należy przez to rozumieć Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- 3) IZ – należy przez to rozumieć Instytucję Zarządzającą RPO WiM tj. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- 4) IP – należy przez to rozumieć Instytucję Pośredniczącą RPO WiM tj. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie (WFOŚiGW),
- 5) IP II – należy przez to rozumieć Instytucję Pośredniczącą II stopnia RPO WiM, której funkcję pełni Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie (WMARR),
- 6) projekcie - należy przez to rozumieć przedsięwzięcie szczegółowo określone we *Wniosku o dofinansowanie projektu*, realizowane w ramach danej Osi priorytetowej w RPO WiM,
- 7) RPO WiM – należy przez to rozumieć program pn. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013,
- 8) umowie o dofinansowanie - należy przez to rozumieć *Umowę o dofinansowanie projektu* zawartą w ramach RPO WiM pomiędzy Beneficjentem a Instytucją Zarządzającą, Instytucją Pośredniczącą, Instytucją Pośredniczącą II stopnia,
- 9) wniosku o dofinansowanie – należy przez to rozumieć *Wniosek o dofinansowanie projektu* w ramach RPO WiM.

3. Definicja audytu zewnętrznego

Audyt zewnętrzny to ogół działań prowadzonych przez podmiot zewnętrzny, niezależny od Beneficjenta, skutkujący uzyskaniem obiektywnej i niezależnej oceny realizacji projektu pod względem legalności, gospodarności, celowości, rzetelności, a także przejrzystości i jawności.

Audyt zewnętrzny winien prowadzić do uzyskania podstaw do potwierdzenia wiarygodności danych, zarówno liczbowych jak i opisowych, zawartych w przedstawionych przez Beneficjenta dokumentach związanych z realizowanym projektem. Stwierdzenie wiarygodności danych winno mieć charakter bezpośredni (polegający np. na badaniu ksiąg rachunkowych).

Efektem przeprowadzonego audytu jest sporządzenie przez niezależnego wykonawcę audytu zewnętrznego raportu oraz wydanie opinii w ww. zakresie.

Efektem audytu powinno być:

- 1) uzyskanie racjonalnego potwierdzenia, że wydatki poniesione w ramach projektu są kwalifikowalne, a projekt jest realizowany zgodnie z umową o dofinansowanie i wnioskiem o dofinansowanie,
- 2) uzyskanie potwierdzenia, że działania, których dotyczą poniesione wydatki rzeczywiście zostały zrealizowane,
- 3) uzyskanie racjonalnego potwierdzenia, że księgi rachunkowe wraz z dowodami księgowymi stanowiącymi podstawę dokonania w nich zapisów oraz sporządzane na ich podstawie wnioski o płatność odpowiadają we wszystkich aspektach wymogom RPO WiM,
- 4) uzyskanie potwierdzenia, że wnioski o płatność są zgodne z wymaganiami zawartymi w umowie o dofinansowanie i że zostały poparte odpowiednimi dokumentami finansowymi, poprzez badanie w szczególności czy księgi rachunkowe (w części dotyczącej ewidencji zdarzeń gospodarczych związanych z realizacją projektu) wraz z dowodami księgowymi, stanowiącymi podstawę

dokonania w nich zapisów oraz sporządzone na podstawie dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków (faktury lub inne dokumenty o równoważnej wartości dowodowej),

- 5) potwierdzenie, że sprawozdania z realizacji projektu odpowiadają we wszystkich istotnych aspektach wymogom programu, jak również prawidłowo, rzetelnie i jasno przedstawiają sytuację finansową i majątkową projektu według stanu na dzień sporządzenia ww. dokumentów,
- 6) potwierdzenie zastosowania efektywnych mechanizmów zarządzania i kontroli,
- 7) wydanie opinii w tym zakresie.

4. Jednostka wykonująca audyt zewnętrzny

Audyt zewnętrzny wykonywany jest przez podmiot zewnętrzny niezależny od Beneficjenta, zgodnie z powszechnie uznanymi, międzynarodowymi standardami audytu.

5. Cel audytu zewnętrznego

Głównym celem audytu jest uzyskanie, przez podmiot przeprowadzający audyt, dowodów pozwalających na jednoznaczną ocenę, czy realizacja projektu przebiega/przebiegała zgodnie z umową o dofinansowanie, wnioskiem o dofinansowanie oraz z przepisami prawa.

Przeprowadzony audyt ma doprowadzić do potwierdzenia, że wydatki poniesione w ramach projektu są kwalifikowalne/niekwalifikowalne, a realizacja projektu przebiega zgodnie z zawartą umową o dofinansowanie oraz do wydania opinii w tym zakresie.

6. Obowiązek przeprowadzenia audytu zewnętrznego

- 1) Obowiązek przeprowadzenia audytu zewnętrznego projektu nakłada się na Beneficjentów RPO WiM, w zakresie realizacji projektów na następujących zasadach¹:

Oś Priorytetowa/Działanie/Poddziałanie		Wartości graniczne projektów (wartość dofinansowania) powyżej których należy przeprowadzić audyt zewnętrzny [PLN]
Oś Priorytetowa 1: Przedsiębiorczość		4.000.000,00
Poddziałanie 1.1.1:	Inwestycje w infrastrukturę badawczą instytucji B+RT oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	4.000.000,00
Poddziałanie 1.1.2:	Tworzenie parków technologicznych i przemysłowych, inkubatorów przedsiębiorczości	4.000.000,00
Poddziałanie 1.1.3:	Inwestycje infrastrukturalne tworzące powiązania kooperacyjne pomiędzy jednostkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi a przedsiębiorstwami	4.000.000,00

¹ Podane w tabeli *Wartości graniczne projektów (wartość dofinansowania) powyżej których należy przeprowadzić audyt zewnętrzny [PLN]* stanowią przykład. Wartościami obowiązującymi Beneficjenta są wartości określone w zawartej *Umowie o dofinansowanie projektu*.

Poddziałanie 1.1.4:	Budowa i rozbudowa klastrów o znaczeniu lokalnym i regionalnym	4.000.000,00
Poddziałanie 1.1.5:	Wsparcie MŚP - promocja produktów i procesów przyjaznych dla środowiska	8.000.000,00²
Poddziałanie 1.1.6:	Wsparcie na nowe inwestycje dla dużych przedsiębiorstw	8.000.000,00²
Poddziałanie 1.1.7:	Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw i sektora MŚP w zakresie innowacji i nowych technologii	8.000.000,00²
Poddziałanie 1.1.8:	Wsparcie przedsięwzięć przemysłowo-naukowych	8.000.000,00²
Poddziałanie 1.1.9:	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	8.000.000,00²
Poddziałanie 1.1.10:	Przygotowanie sfer przedsiębiorczości	4.000.000,00
Poddziałanie 1.1.11:	Regionalny System Wspierania Innowacji	4.000.000,00
Działanie 1.2:	Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu	4.000.000,00
Działanie 1.3:	Wspieranie wytwarzania i promocji produktów regionalnych	4.000.000,00
Oś Priorytetowa 2:	Turystyka	10.000.000,00
Oś Priorytetowa 3:	Infrastruktura społeczna	4.000.000,00
Oś Priorytetowa 4:	Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast	11.000.000,00
Oś Priorytetowa 5:	Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna	28.000.000,00
Oś Priorytetowa 6:	Środowisko przyrodnicze	20.000.000,00
Oś Priorytetowa 7:	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	6.000.000,00

- 2) W przypadku realizacji kilku projektów w ramach tej samej Osi priorytetowej przez tego samego Beneficjenta o łącznej wartości dofinansowania³ przekraczającej limit wskazany w danej Osi priorytetowej należy przeprowadzić audyt zewnętrzny dla tego projektu, którego wartość po zsumowaniu z łączną wartością poprzednich projektów powoduje przekroczenie wskazanego limitu. Każdy następny projekt składany przez tego samego Beneficjenta obligatoryjnie podlega audytowi.
- 3) W przypadku sumowania wartości projektów o ich kolejności decyduje data podpisania umowy o dofinansowanie.

² Beneficjenci Poddziałania: 1.1.5, 1.1.6, 1.1.7, 1.1.8, 1.1.9, audyt zewnętrzny przeprowadzają w momencie, gdy całkowita wartość projektu przekracza **8.000.000,00 PLN**.

³ W przypadku Beneficjentów Poddziałania: 1.1.5, 1.1.6, 1.1.7, 1.1.8, 1.1.9 decyduje łączna wartość projektów.

- 4) W przypadku podpisania przez Beneficjenta, w tym samym dniu, kilku umów o dofinansowanie, o łącznej wartości dofinansowania³ przekraczającej limit wskazany w danej Osi priorytetowej, Beneficjent sumuje wartości projektów poczynając od projektu o najniższej wartości. Audyt przeprowadza dla projektu bądź projektów przekraczających limit wskazany w danej Osi priorytetowej.

Przykład:

Beneficjent w ramach Poddziałania 1.1.5 Wsparcie MŚP - promocja produktów i procesów przyjaznych dla środowiska realizuje dwa projekty:

Projekt A – wartość 6.000.000 mln PLN,

Projekt B – wartość 3.000.000 mln PLN.

Beneficjent sumuje wartości dla projektów od najniższej wartości (projekt B) i przeprowadza audyt dla projektu A, w którym następuje przekroczenie limitu wskazanego w danej Osi priorytetowej.

Przykład:

Beneficjent w ramach Poddziałania 1.1.9 Inne inwestycje w przedsiębiorstwa realizuje trzy projekty:

Projekt X – wartość 6.000.000 mln PLN,

Projekt Y – wartość 3.000.000 mln PLN,

Projekt Z – wartość 7.000.000 mln PLN.

Beneficjent sumuje wartości dla projektów od najniższej wartości (projekt Y) i przeprowadza audyt dla projektu X, w którym następuje przekroczenie limitu wskazanego w danej Osi priorytetowej, a także dla następnych projektów, w tym przypadku również dla projektu Z.

- 5) Beneficjenci Pomocy Technicznej nie są zobowiązani do przeprowadzania audytu zewnętrznego,
- 6) W przypadku uznania we wniosku o dofinansowanie podatku VAT za koszt kwalifikowalny obowiązek przeprowadzenia audytu zewnętrznego nakłada się na Beneficjentów niezależnie od całkowitej wartości Projektu (nie dotyczy Beneficjentów Pomocy Technicznej).
- 7) Beneficjent zobowiązany jest do przeprowadzenia audytu zewnętrznego:
- a) po poniesieniu 50% wydatków całkowitej wartości projektu, z zastrzeżeniem złożenia sprawozdania z przeprowadzenia audytu przed zakończeniem realizacji projektu (t.j. przed złożeniem sprawozdania końcowego z realizacji projektu i *Wniosku o płatność końcową*)⁴ oraz udostępnienia sprawozdania z przeprowadzenia audytu podczas kontroli na miejscu realizacji projektu;
 - b) przed zakończeniem okresu trwałości projektu (dla projektów, w których podatek VAT jest kosztem kwalifikowanym), ale nie wcześniej niż 90 dni przed jego końcem. Koszt niniejszego audytu ponosi Beneficjent ze środków własnych.
- 8) Wykonawca audytu zewnętrznego przeprowadzającego audyt po poniesieniu 50% wydatków całkowitej wartości projektu nie może być tożsamy z wykonawcą audytu przeprowadzającego audyt przed zakończeniem okresu trwałości projektu.
- 9) W przypadku, gdy wniosek o dofinansowanie jest składany przez partnerstwo, całkowita wartość dofinansowania jest przyporządkowywana każdemu z podmiotów wchodzących w skład partnerstwa. Podmiot występujący w kilku

⁴ Należy przez to rozumieć Wniosek o płatność końcową wraz z wypełnioną częścią sprawozdawczą.

projektach jako członek partnerstwa, sumuje całość wartości dofinansowania każdego z projektów.

- 10) Beneficjent ma obowiązek dokonania weryfikacji liczby i wartości realizowanych projektów, według stanu na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie.
- 11) Raport z przeprowadzonego audytu projektu powinien obejmować okres od dnia rozpoczęcia realizacji projektu do momentu rozpoczęcia audytu zewnętrznego.
- 12) Beneficjent ma obowiązek złożenia raportu z przeprowadzonego audytu przed złożeniem sprawozdania końcowego z realizacji projektu i *Wniosku o płatność końcową* do Instytucji, z którą podpisał umowę o dofinansowanie.

7. Wybór wykonawcy audytu zewnętrznego

- 1) Wybór wykonawcy audytu zewnętrznego należy do Beneficjenta.
- 2) Wyboru wykonawcy audytu zewnętrznego projektu należy dokonać zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.).
- 3) O trybie udzielania zamówienia publicznego decyduje Beneficjent.
- 4) W przypadku braku obowiązku przeprowadzenia zamówienia publicznego na wybór wykonawcy audytu zewnętrznego Beneficjent zobowiązany jest do przestrzegania zasad konkurencyjności, przejrzystości i odpowiedniego upublicznienia.

8. Kwalifikacje wykonawcy audytu zewnętrznego

- 1) O udzielenie zlecenia mogą się ubiegać wykonawcy, którzy posiadają niezbędne kwalifikacje i doświadczenie lub/i dysponują osobami zdolnymi do wykonania zlecenia.
- 2) Przez wykonawców o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu należy rozumieć podmioty posiadające:
 - a) udokumentowane kwalifikacje,
 - b) udokumentowane doświadczenie:
 - w zakresie audytowania zadań lub projektów finansowanych ze środków publicznych,
 - związane z badaniem prawidłowości wykorzystania środków publicznych,
 - w przeprowadzaniu audytu zewnętrznego.
- 3) Wykonawca ubiegający się o przeprowadzenie audytu zewnętrznego zobligowany jest do złożenia:
 - a) wykazu wykonanych audytów zadań lub projektów finansowanych ze środków publicznych wraz z terminem ich wykonania,
 - b) wykazu osób, które będą uczestniczyć w wykonaniu audytu wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych i doświadczenia,
 - c) potwierdzonych za zgodność z oryginałem dokumentów potwierdzających kwalifikacje zawodowe uprawniające do przeprowadzenia zadania audytowego.
- 4) Powyższe dokumenty powinny dotyczyć zarówno kwalifikacji i doświadczenia osób, które będą bezpośrednio zaangażowane w realizację zlecenia, jak również podmiotu ubiegającego się o uzyskanie zlecenia.
- 5) Złożenie dokumentów potwierdzających posiadanie odpowiednich kwalifikacji i doświadczenia przez wykonawcę powinno stanowić wymóg w stosunku do oferentów ubiegających się o przeprowadzenie audytu projektu.
- 6) Audyt przeprowadzają podmioty, które m.in.:

- a) uprawnione są do badania sprawozdań finansowych na mocy ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 77, poz. 649.),
 - b) posiadają kwalifikacje zawodowe do przeprowadzania audytu wewnętrznego zgodnie z ustawą z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240),
 - c) w latach 2003-2006 zdali przed komisją powołaną w Ministerstwie Finansów egzamin pozwalający na wykonywanie zawodu audytora wewnętrznego⁵,
- oraz
- posiadają pełną zdolność do czynności prawnych i korzystają z pełni praw publicznych,
 - nie byli karani za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.
- 7) Mając na uwadze poprawność i kompleksowość audytu zalecane jest, aby jednym z członków zespołu audytowego była osoba posiadająca uprawnienia biegłego rewidenta.

9. Bezstronność i niezależność wykonawcy audytu zewnętrznego

- 1) Wykonawca audytu zewnętrznego oraz osoby uczestniczące w przeprowadzaniu audytu muszą spełniać wymóg bezstronności i niezależności od badanego Beneficjenta. Pisemne oświadczenie o braku lub istnieniu okoliczności, o których mowa w niniejszych *Wytycznych* składa zarówno wykonawca audytu zewnętrznego jak i osoby przeprowadzające audyt.
- 2) Niniejsze oświadczenia stanowią załączniki do umowy podpisywanej pomiędzy Beneficjentem a wykonawcą audytu zewnętrznego. Wzór oświadczenia o bezstronności i niezależności składanego przez wykonawcę audytu zewnętrznego oraz osoby uczestniczące w przeprowadzaniu audytu stanowi **Załącznik nr 1** do niniejszych *Wytycznych*.
- 3) Bezstronność i niezależność nie jest zachowana, jeżeli wykonawca audytu zewnętrznego (dotyczy również osób uczestniczących w przeprowadzaniu audytu):
 - a) posiada udziały, akcje lub inne tytuły własności w jednostce pełniącej rolę Beneficjenta RPO WiM lub w jednostce z nią stowarzyszonej, dominującej, zależnej lub współzależnej, w której ma wykonać usługę dotyczącą audytu zewnętrznego projektu,

⁵ Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 249, poz. 1832) uchyliła zapisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) w zakresie dotyczącym powoływania Komisji Egzaminacyjnej przeprowadzającej egzaminy na audytorów wewnętrznych, działającej przy Ministrze Finansów. W obowiązującym od dnia 29 grudnia 2006 r. stanie prawnym Ministerstwo Finansów nie prowadzi egzaminów na audytora wewnętrznego.

Kwalifikacje zawodowe uzyskane przez osoby, które w latach 2003-2006 złożyły z wynikiem pozytywnym egzamin na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów nadal uprawniają do przeprowadzania audytu wewnętrznego. Wykaz osób, które złożyły z wynikiem pozytywnym egzamin na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Finansów.

- b) jest lub był w ciągu ostatnich 3 lat przedstawicielem prawnym (pełnomocnikiem), członkiem organów nadzorczych bądź zarządzających lub pracownikiem Beneficjenta albo jednostki z nią stowarzyszonej, dominującej, zależnej lub współzależnej,
 - c) w ciągu ostatnich 3 lat uczestniczył w sporządzaniu dokumentów stanowiących przedmiot audytu zewnętrznego,
 - d) osiągnął, chociażby w jednym roku w ciągu ostatnich 5 lat, co najmniej 50% przychodu rocznego z tytułu świadczenia usług na rzecz Beneficjenta, jednostki wobec niej dominującej lub jednostek z nią stowarzyszonych, jednostek od niej zależnych lub współzależnych – nie dotyczy to pierwszego roku działalności podmiotu przeprowadzającego audyt,
 - e) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej do drugiego stopnia lub jest związany z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli z osobą zarządzającą lub będącą w organach nadzorczych Beneficjenta albo zatrudnia przy prowadzeniu audytu takie osoby,
 - f) jest lub był zaangażowany w planowanie, realizację, weryfikację i zarządzanie przedmiotowym projektem,
 - g) pozostaje lub w ciągu ostatnich 3 lat pozostawał w stosunku pracy lub zlecenia z przynajmniej jedną z wymienionych instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WiM tj.: IZ, IP, IP II,
 - h) jest ekspertem umieszczonym w Bazie ekspertów RPO WiM,
 - i) z innych powodów nie spełnia warunków bezstronności i niezależności.
- 4) Osoby uczestniczące w przeprowadzaniu audytu zewnętrznego powinny spełniać wymóg bezstronności i niezależności w stosunku do wszystkich wymienionych instytucji tj.: IZ, IP, IP II. Poprzez spełnienie warunku bezstronności i niezależności rozumie się przede wszystkim nie pozostawanie w stosunku pracy lub zlecenia z przynajmniej jedną z wymienionych instytucji tj.: IZ, IP, IP II osób wykonujących audyt zewnętrzny.

10. Zakres audytu zewnętrznego

Audyt zewnętrzny powinien obejmować przede wszystkim analizę dokumentacji oraz stosowanych procedur kontroli wewnętrznej w odniesieniu do przekazywania i rozliczania otrzymanych środków, procedur akceptacji wydatków kwalifikowalnych w zakresie ich zasadności i odpowiedniego udokumentowania, sprawozdawczości z projektu ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięcia założonych celów i realizacji postanowień umowy o dofinansowanie.

Podczas audytu powinny zostać zweryfikowane wszystkie poniesione wydatki, pozwalające wykonawcy audytu zewnętrznego wydać wiążącą opinię i sporządzić raport w tym zakresie.

Audyt zewnętrzny powinien obejmować następujące obszary:

1) Gotowość organizacyjna Beneficjenta obejmuje m.in.:

- a) ocenę wielkości i przygotowania kadr,
- b) identyfikację zadań wrażliwych (przede wszystkim dokonywanie wyboru wykonawców/dostawców, zawieranie umów, odbiór robót, dostaw i usług, zatwierdzanie faktur do wypłaty, dokonywanie płatności, księgowanie operacji finansowych),
- c) ocenę podziału zadań w projekcie, w tym rozdziału kluczowych funkcji,

- d) sprawdzenie istnienia i jakości pisemnych procedur postępowania oraz wzorów dokumentów.

Zakres powyższego obszaru jest fakultatywny.

2) Audyt zgodności projektu w zakresie finansowym obejmuje m.in.:

- a) sprawdzenie, czy opracowane przez Beneficjenta procedury zarządzania środkami finansowymi zapewniają rzetelną i terminową realizację i dokumentowanie operacji,
- b) sprawdzenie, czy procedury wewnętrzne Beneficjenta gwarantują rzetelność wniosków o płatność oraz ich zgodność z dokumentami źródłowymi, ewidencją księgową,
- c) badanie poprawności księgowania (zgodność z zakładowym planem kont, oraz z zapisami w ewidencji księgowej oraz treścią dokumentów źródłowych, posiadanie wyodrębnionej ewidencji księgowej),
- d) sprawdzenie zgodności sprawozdań z realizacji projektu i wniosków o płatność z wnioskiem i umową o dofinansowanie,
- e) ocenę prawidłowości i wiarygodności poniesionych wydatków (faktycznie poniesione, zasadne, celowe, oszczędne, zgodne z zapisami w dokumentacji projektowej, w terminie realizacji projektu, nieodbiegające od cen w regionie, przekazane na rachunki wykonawców wskazane w umowach),
- f) kontrolę formalną faktur i ich zgodność z zapisami umów z wykonawcami,
- g) sprawdzenie zapewnienie przez Beneficjenta wkładu własnego,
- h) weryfikowanie kwalifikowalności poniesionych wydatków (na reprezentatywnej próbie oryginałów dokumentów księgowych wykazujących ich poniesienie),
- i) sprawdzenie sposobu dokumentowania wydatków (opis dokumentów księgowych) oraz ujęcia ich na wyodrębnionym rachunku bankowym wyszczególnionym w planie kont Beneficjenta (jeśli dotyczy),
- j) badanie zgodności kwot wynikających z zestawienia dokumentów rozliczeniowych z zapisami księgowymi,
- k) kontrolę zgodności prowadzenia rachunkowości z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r., Nr 152, poz. 1223), w części dotyczącej audytowanego projektu,
- l) sprawdzenie, czy prowadzona jest wyodrębniona ewidencja wydatków, ewidencja przychodów dla projektu zgodnie z zasadami określonymi dla programu operacyjnego,
- m) sprawdzenie statusu podatkowego Beneficjenta,
- n) sprawdzenie kwalifikowalności podatku VAT poprzez zbadanie stanu faktycznego z pisemną interpretacją przepisów prawa podatkowego stwierdzającą możliwość odzyskania podatku VAT w zakresie realizowanego projektu z właściwej Izby Skarbowej (w przypadku, gdy Beneficjent zadeklarował, iż nie może odzyskać podatku VAT, w związku z czym podatek VAT został uznany za koszt kwalifikowalny),
- o) ocenę zakładanej wysokości kwalifikowalności podatku VAT (przypadku, gdy Beneficjent zadeklarował, iż tylko część podatku VAT może odzyskać, w związku z czym koszt został uznany za częściowo kwalifikowalny),
- p) sprawdzenie utrzymywania przez Beneficjenta odrębnego systemu księgowego albo odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z projektem.

3) Audyt zgodności realizacji projektu odbywa się poprzez:

- a) sprawdzenie zgodności realizacji projektu z przepisami prawa (m.in. prawo budowlane, ochrona środowiska, przepisy o rachunkowości oraz o finansach publicznych, prawo zamówień publicznych),
- b) ocenę zgodności realizacji projektu z dokumentami programowymi (program operacyjny, wytyczne i instrukcje, podręczniki procedur),
- c) sprawdzenie zgodności realizacji projektu z wnioskiem i umową o dofinansowanie,
- d) sprawdzenie poprawności udzielenia zamówień publicznych (o ile dotyczy), obejmująca w szczególności sprawdzenie, czy Beneficjent prawidłowo stosował *Ustawę Prawo Zamówień Publicznych*,
- e) potwierdzenie zgodności zakresu umów zawartych z wykonawcami z dokumentacją projektową (wnioski o dofinansowanie z załącznikami),
- f) prawidłowość zakupu dostaw i usług pod kątem racjonalności wydatków oraz stosowanie zasady konkurencyjności, przejrzystości i należytego upubliczniania (w przypadku Beneficjentów, którzy nie są zobligowani do stosowania *Ustawy Prawo zamówień publicznych*),
- g) sprawdzenie planowanego sposobu monitorowania osiągnięcia celów projektu,
- h) potwierdzenie wiarygodności sprawozdań z realizacji projektu ze stanem faktycznym tj. m.in. weryfikacja zgodności danych przekazywanych we wniosku/wnioskach o płatność w części dotyczącej postępu rzeczowego i postępu finansowego z dokumentacją dotyczącą realizacji projektu, utrzymanie zatrudnienia,
- i) sprawdzenie, czy cele projektu zostały zrealizowane i czy osiągnięto zakładany na dany okres poziom wskaźników,
- j) ocenę prawidłowości stosowania zasad pomocy publicznej (o ile dotyczy), zawartych w przepisach krajowych i wspólnotowych dotyczących pomocy publicznej oraz weryfikacja warunków wykluczających wystąpienie pomocy publicznej podczas realizacji projektu (dotyczy wniosków o dofinansowanie nie uwzględniających pomocy publicznej),
- k) sprawdzenie, czy Beneficjent wdrożył zalecenia po przeprowadzonych kontrolach oraz usunął uchybienia, jeśli takie zostały wykryte,
- l) ocenę prawidłowości zakładanej rentowności projektu tj. czy wysokość generowanego dochodu jest zgodna z zakładaną we wniosku o dofinansowanie (nie dotyczy projektów objętych pomocą publiczną),
- m) ocenę poprawności udzielania pomocy publicznej,
- n) sprawdzenie, czy została zagwarantowana trwałość projektu (dotyczy audytu zewnętrznego realizowanego przed zakończeniem okresu trwałości).

4) Wizyta na miejscu realizacji projektu dotyczy m.in.:

- a) w przypadku audytu projektu inwestycyjnego (np. budowa, remont, zakupy) sprawdzenie czy zrealizowana inwestycja jest zgodna z wnioskiem i umową o dofinansowanie, dokumentacją powykonawczą, protokołami odbioru robót, protokołami odbioru zakupionego sprzętu,
- b) w przypadku audytu projektu o charakterze niematerialnym (np. konferencje) sprawdzenie zgodności realizacji działań z wnioskiem i umową o dofinansowanie,
- c) potwierdzenia prawidłowości prowadzenia działań promocyjnych i informacyjnych.

- 5) Audyt zgodności prowadzenia i archiwizowania dokumentacji** dotyczy m.in.:
- a) sprawdzenia czy wprowadzono mechanizmy zapewniające właściwy obieg i sposób archiwizowania wszystkich dokumentów związanych z realizacją projektu,
 - b) sprawdzenia czy wprowadzone mechanizmy (w postaci wewnętrznych regulacji) są zgodne z wnioskiem i umową o dofinansowanie.
- 6) Audyt zgodności projektu z politykami wspólnotowymi⁶** dotyczy m.in.:
- a) polityki równości szans i niedyskryminacji,
 - b) polityki społeczeństwa informacyjnego (w tym rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych),
 - c) polityki ochrony środowiska (przede wszystkim zgodność z prawem krajowym i wspólnotowym w tym zakresie, poprawa jakości środowiska np. poprzez zmniejszenie emisji gazów, wpływ na obszary sieci Natura 2000, poprawa efektywności energetycznej poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii).
- 7) Audyt w zakresie zasad informacji i promocji** obejmuje m.in.:
- a) potwierdzenie wywiązania się przez Beneficjenta z obowiązku prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych.

11. Zakres raportu z przeprowadzonego audytu zewnętrznego

Raport z przeprowadzonego audytu zewnętrznego powinien zawierać następujące elementy:

- 1) podstawowe informacje o Beneficjencie i realizowanym przez niego projekcie (nazwa, adres, NIP Beneficjenta, numer i tytuł projektu, numer i tytuł umowy o dofinansowanie projektu oraz ewentualnych aneksów, całkowitą wartość projektu w tym całkowitą wartość wydatków kwalifikowalnych, poziom procentowy i kwotę dofinansowania,
- 2) imiona i nazwiska audytorów uczestniczących w zadaniu audytowym,
- 3) termin, w którym prowadzono audyt,
- 4) okres objęty audytem,
- 5) cele oraz zakres podmiotowy i przedmiotowy audytu,
- 6) podjęte czynności i zastosowane techniki przeprowadzania audytu,
- 7) informacja czy badanie audytowe zostało przeprowadzone na podstawie wszystkich dokumentów, czy też na próbie dokumentów oraz informacja o sposobie doboru próby do zadania audytowego,
- 8) ustalenie stanu faktycznego,
- 9) określenie oraz analizę przyczyn i skutków uchybień,
- 10) miejsce i datę sporządzenia oraz podpisania raportu z audytu.

Wszystkie strony raportu z przeprowadzonego audytu powinny być ponumerowane i parafowane przez audytora zewnętrznego.

12. Wymagania dotyczące treści umowy zawieranej z wykonawcą audytu zewnętrznego

Beneficjent powinien w umowie zawieranej z wykonawcą audytu zewnętrznego zamieścić w szczególności:

⁶ dopuszczalna jest wyłącznie zgodność lub neutralność

- 1) dane podmiotu przeprowadzającego audyt zewnętrzny oraz podstawę prawną działania tego podmiotu,
- 2) dane osób, które będą wykonywały audyt,
- 3) termin przeprowadzenia audytu,
- 4) sposób i zakres przeprowadzanego audytu,
- 5) zobowiązanie o przestrzeganiu standardów, o których mowa w niniejszych *Wytycznych*,
- 6) określenie minimalnego poziomu ufności dla badania audytowego,
- 7) zakres raportu sporządzanego przez wykonawcę audytu,
- 8) informacje o posiadanych kwalifikacjach i doświadczeniu przez wykonawcę audytu zewnętrznego (np. uprawnienia do badania sprawozdań finansowych, doświadczenie w zakresie badania zadań lub projektów finansowanych ze środków publicznych),
- 9) postanowienia o prawie odniesienia się do opinii/raportu z audytu zewnętrznego przez Beneficjenta.

13. Kwalifikowalność kosztu audytu zewnętrznego

- 1) Koszt audytu stanowić będzie koszt kwalifikowalny w ramach projektu pod warunkiem zachowania następujących przesłanek:
 - a) koszt audytu zewnętrznego został zaplanowany w budżecie projektu,
 - b) wyboru wykonawcy audytu zewnętrznego dokonano zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.),
 - c) wyboru wykonawcy audytu zewnętrznego dokonano zgodnie z zasadami konkurencyjności, przejrzystości i odpowiedniego upublicznienia (w przypadku zwolnienia z obowiązku przeprowadzenia zamówienia publicznego),
 - d) wybrany wykonawca audytu zewnętrznego legitymuje się doświadczeniem w badaniu projektów finansowanych ze środków publicznych (przynajmniej 1 projekt) oraz spełnia wymogi wskazane w niniejszych *Wytycznych*,
 - e) badaniem audytowym objęto reprezentatywną próbę dokumentacji związanej z realizowanym projektem inwestycyjnym,
 - f) zakres audytu oraz raport obejmują przynajmniej obszary wskazane w niniejszych *Wytycznych* (z wyjątkiem obszarów fakultatywnych),
 - g) kontrola prowadzona przez IZ, IP, IP II lub inny uprawniony podmiot nie stwierdziła (na podstawie badania tych samych dokumentów) nieprawidłowości lub znacznych uchybień w realizacji projektu, których nie wykazano w raporcie z audytu,
 - h) przeprowadzenie audytu zewnętrznego jest obligatoryjne dla projektu z uwagi na limity określone w niniejszych *Wytycznych*.
- 2) W przypadku, gdy raport z przeprowadzonego audytu nie spełnia warunków określonych w niniejszych *Wytycznych*, tj. nie został przeprowadzony zgodnie z *Wytycznymi*, wydatek poniesiony na audyt, zostanie uznany za koszt niekwalifikowany.
- 3) Koszt audytu zewnętrznego przeprowadzanego przed zakończeniem okresu trwałości projektu jest niekwalifikowalny. Koszt niniejszego audytu ponosi Beneficjent ze środków własnych.
- 4) W przypadku, gdy obowiązek przeprowadzenia audytu zewnętrznego wynika z zapisów umowy o dofinansowanie, Beneficjent zobowiązany jest do jego sporządzenia zgodnie z wymogami zawartymi w niniejszych *Wytycznych*,

niezależnie czy koszt sporządzenia audytu stanowi koszt kwalifikowalny i czy został zaplanowany w budżecie projektu.

- 5) W uzasadnionych przypadkach Beneficjent może zostać zobligowany przez Instytucję, z którą podpisał umowę o dofinansowanie do poprawy raportu bądź ponownego przeprowadzenia audytu zewnętrznego w przypadku, gdy nie spełnia on wymogów określonych w niniejszych *Wytycznych*.
- 6) W przypadku Beneficjentów IP oraz IP II realizujących projekty w ramach RPO WiM, w uzasadnionych przypadkach, IZ ma prawo zobligować Beneficjentów IP oraz IP II do poprawy bądź ponownego przeprowadzenia audytu zewnętrznego, gdy nie spełnia on wymogów określonych w niniejszych *Wytycznych*

Załącznik nr 1 Oświadczenie o bezstronności i niezależności

Przystępując do realizacji usługi przeprowadzenia audytu zewnętrznego projektu

.....
(tytuł projektu)

realizowanego na podstawie umowy o dofinansowanie numer

.....
(numer umowy)

ja
(imię i nazwisko)

jako osoba uczestnicząca w przeprowadzeniu audytu oświadczam, że spełniam wymóg bezstronności i niezależności, tj.:

- nie posiadam udziałów, akcji lub innych tytułów własności w jednostce pełniącej rolę Beneficjenta RPO WiM lub w jednostce z nią stowarzyszonej, dominującej, zależnej lub współzależnej, w której mam wykonać usługę audytu zewnętrznego projektu,
- nie jestem i nie byłem/-am w ostatnich 3 latach przedstawicielem prawnym (pełnomocnikiem), członkiem organów nadzorczych bądź zarządzających lub pracownikiem jednostki/-ek pełniące/-ych rolę Beneficjenta albo jednostki z nią/nimi stowarzyszonej, dominującej, zależnej lub współzależnej,
- nie osiągnąłem/-am chociażby w jednym roku w ciągu 5 lat co najmniej 50% przychodu rocznego z tytułu świadczenia usług na rzecz danej jednostki/-ek pełniące/-ych rolę Beneficjenta, jednostki wobec niej dominującej lub jednostek z nią stowarzyszonych, jednostek od niej zależnych lub współzależnych (nie dotyczy to pierwszego roku działalności podmiotu przeprowadzającego audyt),
- w ostatnich 3 latach nie uczestniczyłem/am w sporządzaniu dokumentów stanowiących przedmiot audytu,
- nie jestem małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej do drugiego stopnia i nie jestem związany/-a z tytułu opieki, przysposobienia czy kurateli z osobą zarządzającą lub będącą w organach nadzorczych jednostki/-ek pełniące/-ych rolę Beneficjenta albo zatrudniającą przy prowadzeniu audytu takich osób,
- nie jestem i nie byłem/-am zaangażowany/-a w planowanie, realizację, zarządzanie działaniami finansowanymi i realizowanymi w ramach projektu, którego audyt dotyczy,
- nie pozostaję/pozostawałem/am w ciągu ostatnich 3 lat w stosunku pracy lub zlecenia z przynajmniej jedną z instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WiM tj.: IZ, IP, IP II,
- nie jestem ekspertem umieszczonym w Bazie ekspertów RPO WiM,
- nie mam żadnych innych powodów, które spowodowałyby, że nie spełniam warunków bezstronności i niezależności.

.....
(Podpis osoby uczestniczącej w przeprowadzeniu audytu)

.....
(Data i miejsce)